

НОВІ ВИМОГИ ДО ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ВЧИТЕЛЯ

[Наказом МОН від 29.08.2024 №1225](#) затверджено професійний стандарт «Вчитель закладу загальної середньої освіти». Його [розроблено на заміну](#) професійного стандарту за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)», затвердженого [наказом Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України від 23.12.2020 № 2736](#). Тож ми підготували огляд професійних якостей, необхідних для виконання трудових функцій вчителя.

Згідно з п. 6. III розділу [Положення про атестацію педагогічних працівників](#) під час комплексного оцінювання професійної діяльності педагогів оцінюються його компетентності з урахуванням посадових обов'язків і вимог Професійного стандарту. Тож якщо ви бажаєте розглянути ключові аспекти цієї процедури та отримати практичні рекомендації для успішної підготовки, долучайтесь до нашої [Всеукраїнської інтернет-конференції «Підготовка до атестації педагогічних працівників»](#), яка відбудеться 10.10.2024!

Трудова функція №1. Навчання здобувачів освіти предметів (інтегрованих курсів)

Основна мета роботи вчителя полягає в організації навчання та виховання учнів. Для її досягнення та якісного викладання навчальних предметів педагог має формувати та вдосконалювати:

1.1. Мовно-комунікативну компетентність.

Ця компетентність включає такі складові:

1) Здатність забезпечувати здобувачам освіти навчання державною мовою

Це **вміння** педагога вільно володіти державною мовою в усній та письмовій формі, застосовувати прийоми й методи збагачення мовлення учнів для висловлювання ними думок, почуттів і ставлень та сприяння їхній мовленнєвій творчості.

У межах цієї компетенції вчитель має забезпечувати дотримання вимог щодо:

- **комунікації**: взаємодіяти з учасниками освітнього процесу державною мовою;
- **відповідальності і автономії**: виявляти мовну стійкість і відповідальність у дотриманні мовного законодавства.

2) Здатність забезпечувати здобувачам освіти навчання з урахуванням особливостей мовного середовища в закладі освіти мовою відповідного корінного народу або національної меншини України.

Це **вміння** педагога враховувати особливості вивчення мови / навчання мовою корінного народу чи національної меншини України (зокрема офіційних мов ЄС), використовувати в освітньому процесі мовний, мовленнєвий і культурний досвід учнів.

У межах цієї компетенції вчитель має забезпечувати дотримання вимог щодо:

- **комунікації**: підтримувати комунікацію учнів, які належать до корінних народів і національних меншин, з увагою до міжкультурної взаємодії;
- **відповідальності і автономії**: сприяти реалізації прав учнів щодо комунікації мовою корінного народу й національної меншини в освітньому процесі, виявленню ними толерантності до мовних і культурних особливостей одне одного.

3) Здатність забезпечувати навчання здобувачів освіти іноземної мови та спілкуватися іноземною мовою у професійному колі (для вчителів іноземної мови)

Це **вміння** педагога висловлювати іноземною мовою власні думки, бажання та наміри, пояснювати свої дії в освітньому процесі та професійному спілкуванні, сприяти опануванню учнями іноземної мови для вирішення комунікативних завдань у життєвих ситуаціях.

У межах цієї компетенції вчитель має забезпечувати дотримання вимог щодо:

- **комунікації:** взаємодіяти іноземною мовою з метою підвищення професійного рівня й підвищення мотивації учнів в опануванні іноземної мови;
- **відповідальності і автономії:** підтримувати належний рівень володіння іноземною мовою, необхідний для виконання професійної діяльності.

4) Здатність формувати й розвивати мовно-комунікативні вміння й навички здобувачів освіти

Це **вміння** педагога формувати в учнів здатність до взаєморозуміння та міжособистісної взаємодії засобами активної і пасивної комунікації.

У межах цієї компетенції вчитель має забезпечувати дотримання вимог щодо:

- **комунікації:** взаємодіяти з учасниками освітнього процесу, застосовуючи конструктивну комунікацію;
- **відповідальності і автономії:** сприяти налагодженню конструктивної взаємодії між учасниками освітнього процесу.

1.2. Предметно-методичну компетентність

Ця компетентність включає такі складові:

1) Здатність моделювати зміст освіти відповідно до обов'язкових результатів навчання здобувачів освіти, визначених державними стандартами освіти

Це **вміння** педагога визначати, адаптувати та моделювати зміст навчальних предметів (інтегрованих курсів) і послідовність його опрацювання.

У межах цієї компетенції вчитель має забезпечувати дотримання вимог щодо:

- **комунікації:** використовувати навички ефективної комунікації для досягнення навчальних цілей, застосовувати актуальну термінологію і поняттєвий апарат освітньої галузі, впроваджувати різні комунікативні практики для пояснення навчального матеріалу й організовувати комунікацію між учнями;
- **відповідальності і автономії:** добирати різні методи й прийоми для навчання та способи представлення учнями досягнутих результатів, відповідати за зміст предмету та його відповідність вимогам до обов'язкових результатів навчання.

2) Здатність формувати і розвивати в здобувачів освіти ключові компетентності і наскрізні вміння, визначені державними стандартами освіти

Це **вміння** педагога створювати умови для формування і розвитку в учнів ключових компетентностей та наскрізних умінь.

У межах цієї компетенції вчитель має забезпечувати дотримання вимог щодо:

- **комунікації:** використовувати різні комунікативні практики для пояснення навчального матеріалу та організовувати комунікацію між учнями з навчальною метою;
- **відповідальності і автономії:** використовувати методи і прийоми, які дозволяють учням реалізувати здобуті вміння у повсякденному житті, формувати в них здатність використовувати досягнуті обов'язкові результати навчання на практиці.

3) Здатність здійснювати інтегроване навчання здобувачів освіти

Це **вміння** педагога застосовувати міжпредметні зв'язки й інтеграцію змісту різних освітніх галузей, розвивати в учнів системне мислення та формувати в них розуміння природних зв'язків різних процесів, уміння вирішувати практичні завдання, що вимагають синтезу знань з різних освітніх галузей.

У межах цієї компетенції вчитель має забезпечувати дотримання вимог щодо:

- **комунікації:** використовувати термінологічний апарат і поняттєву базу різних освітніх галузей для реалізації інтегрованого навчання, розвивати в учнів навички усного й писемного мовлення для формування розуміння природних зв'язків між процесами і явищами;
- **відповідальності і автономії:** застосовувати інтегроване навчання для досягнення обов'язкових результатів навчання.

4) Здатність добирати і використовувати сучасні й ефективні методики і технології навчання, виховання й розвитку здобувачів освіти

Це **вміння** педагога добирати доцільні форми, методи й засоби навчання, застосувати інноваційні технології навчання, впроваджувати методики особистісно зорієнтованого, компетентнісного й інтегрованого навчання та організовувати дослідницьку діяльність учнів. У межах цієї компетенції вчитель має забезпечувати дотримання вимог щодо:

- **комунікації:** використовувати навички педагогічної риторики для реалізації різних видів навчальної діяльності та технології навчання, розвивати в учнів здатність спілкуватися рідною та іноземними мовами під час навчання;
- **відповідальності і автономії:** у взаємодії з іншими учасниками освітнього процесу обирати ефективні форми, методи й засоби навчання, вправи та завдання залежно від навчальних цілей та створювати освітні матеріали з урахуванням інтересів і здібностей учнів.

5) Здатність формувати ціннісні ставлення в здобувачів освіти

Це **вміння** педагога формувати ціннісні ставлення в учнів у процесі їхнього навчання, виховання й розвитку.

У межах цієї компетенції вчитель має забезпечувати дотримання вимог щодо:

- **комунікації:** використовувати комунікацію як інструмент формування в учнів ціннісних ставлень;
- **відповідальності і автономії:** обирати форми організації освітнього процесу, які є ефективними для формування особистості.

1.3. Інформаційно-цифрову компетентність

Ця компетентність включає такі складові:

1) Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук і критично оцінювати інформацію

Це **вміння** педагога використовувати цифрові пристрої та відкриті електронні (цифрові) освітні ресурси для професійного розвитку, працювати з операційними системами, онлайн-сервісами, файлами та мережею Інтернет. Також вчитель має вміти критично оцінювати достовірність, надійність інформаційних джерел, уникати небезпек в інформаційному просторі, забезпечувати захист і збереження персональних даних.

У межах цієї компетенції вчитель має забезпечувати дотримання вимог щодо:

- **комунікації:** взаємодіяти з учасниками освітнього процесу для створення спільнот обміну досвідом використання цифрових технологій;
- **відповідальності і автономії:** усвідомлювати важливість цифрової гігієни, ініціювати й проводити заходи з популяризації дотримання цифрової гігієни серед учасників освітнього процесу.

2) Здатність ефективно використовувати наявні та створювати (за потреби) нові електронні (цифрові) ресурси

Це **вміння** педагога добирати, модифікувати, редагувати, комбінувати, упорядковувати електронні (цифрові) освітні ресурси, оцінювати їхню ефективність для досягнення навчальних цілей та надавати до них доступ учасникам освітнього процесу й за потреби створювати нові.

У межах цієї компетенції вчитель має забезпечувати дотримання вимог щодо:

- **комунікації:** взаємодіяти з учасниками освітнього процесу для розроблення/модифікації / адаптації електронних (цифрових) освітніх ресурсів;
- **відповідальності і автономії:** визначати потреби класу і групи, які можна задовольнити шляхом створення / адаптації / модифікації електронних (цифрових) освітніх ресурсів та дотримуватись академічної доброчесності й вимог законодавства щодо захисту авторського права.

3) Здатність використовувати цифрові технології в освітньому процесі

Це **вміння** педагога використовувати безпечне електронне (цифрове) освітнє середовище для організації та управління освітнім процесом, реалізовувати стратегії оцінювання за допомогою цифрових сервісів, добирати та критично аналізувати доцільність їх використання.

У межах цієї компетенції вчитель має забезпечувати дотримання вимог щодо:

- **комунікації:** взаємодіяти з учасниками освітнього процесу з використанням різних електронних (цифрових) засобів і сервісів;
- **відповідальності і автономії:** надавати допомогу й підтримку учасникам освітнього процесу в оволодінні цифровими технологіями, використовувати для організації навчання захищені цифрові ресурси.

Трудова функція №2. Партнерська взаємодія з учасниками освітнього процесу

Аби організувати спільну діяльність на принципах рівності, добровільності та поваги, вчитель має формувати та розвивати такі компетентності:

2.1. Психологічну компетентність

Ця компетентність включає такі складові:

1) Здатність визначати і враховувати в освітньому процесі вікові й індивідуальні особливості здобувачів освіти, їхній психоемоційний стан

Це **вміння** педагога планувати і здійснювати освітній процес з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей учнів і надавати підтримку учням, які мають ознаки стресу.

У межах цієї компетенції вчитель має забезпечувати дотримання вимог щодо:

- **комунікації:** спілкуватися з учасниками освітнього процесу про індивідуальні особливості учнів, їхній вплив на засвоєння навчального матеріалу й успішну соціалізацію, важливість врахування психоемоційного стану;
- **відповідальності і автономії:** відстежувати зміни щодо вікових та індивідуальних особливостей учнів та їхнього психоемоційного стану, здійснювати необхідні адаптації / модифікації в освітньому процесі.

2) Здатність використовувати стратегії роботи зі здобувачами освіти, які сприяють розвитку їхньої позитивної самооцінки, я- ідентичності

Це **вміння** педагога визначати прояви завищеної чи заниженої самооцінки учнів з метою їх коригування, створювати умови та використовувати основні стратегії роботи щодо формування позитивної самооцінки.

У межах цієї компетенції вчитель має забезпечувати дотримання вимог щодо:

- **комунікації:** спілкуватися з учасниками освітнього процесу про вияви самооцінки в учнів та умови формування позитивної самооцінки;
- **відповідальності і автономії:** надавати рекомендації учасникам освітнього процесу щодо розвитку позитивної самооцінки й ідентичності здобувачів освіти.

3) Здатність формувати мотивацію здобувачів освіти й організовувати їхню пізнавальну діяльність

Це **вміння** педагога застосовувати методи роботи та навчальні матеріали для розвитку пізнавальної діяльності та підвищення мотивації учнів до навчання.

У межах цієї компетенції вчитель має забезпечувати дотримання вимог щодо:

- **комунікації:** спілкуватися з учасниками освітнього процесу про мотивацію учнів й умови формування їхньої мотивації до навчання;
- **відповідальності і автономії:** застосовувати різні підходи для формування мотивації та організації пізнавальної діяльності учнів.

4) Здатність формувати спільноту здобувачів освіти, у якій поважають і враховують права кожного

Це **вміння** педагога використовувати практики, що заохочують учнів до ефективної взаємодії.

У межах цієї компетенції вчитель має забезпечувати дотримання вимог щодо:

- **комунікації:** взаємодіяти учасниками освітнього процесу, практикувати діалогічне спілкування на основі партнерства;
- **відповідальності і автономії:** дотримуватись демократичних цінностей у професійній діяльності, заохочуючи кожного учня виражати свою думку й брати участь у прийнятті рішень.

2.2. Емоційно-етичну компетентність

Ця компетентність включає такі складові:

1) Здатність усвідомлювати особисті відчуття почуття, емоції, потреби та емоційні стани інших учасників освітнього процесу, керувати власними емоційними станами

Це **вміння** педагога використовувати способи самозбереження психічного здоров'я, запобігання професійному вигоранню та керування власними емоціями. Також вчитель має конструктивно реагувати на стрес і конфліктні ситуації, сприяти порозумінню, застосовувати в освітньому процесі практики концентрації уваги, усвідомленого емоційного реагування та емоційної стійкості.

У межах цієї компетенції вчитель має забезпечувати дотримання вимог щодо:

- **комунікації:** спілкуватись про способи самозбереження психічного здоров'я, запобігання професійному вигоранню, управління власними емоціями, сприяти порозумінню між учасниками освітнього процесу;
- **відповідальності і автономії:** відстежувати власні відчуття, почуття, емоції і потреби, особисті стани, керувати емоційними станами й звертатися по допомогу (за потреби).

2) Здатність конструктивно й безпечно взаємодіяти з учасниками освітнього процесу

Це **вміння** педагога організовувати діалог і полілог із учасниками освітнього процесу, застосовувати методики усвідомленого й емпатичного слухання, ненасильницької та безконфліктної комунікації, запобігати конфліктам в освітньому процесі.

У межах цієї компетенції вчитель має забезпечувати дотримання вимог щодо:

- **комунікації:** взаємодіяти з учасниками освітнього процесу на засадах конструктивної та безпечної взаємодії, принципах культури діалогу;
- **відповідальності і автономії:** визначати прояви неконструктивної взаємодії та реагувати на них, уникаючи дій і прийняття рішення, що можуть негативно вплинути на перебіг явного чи прихованого конфлікту і, зокрема, поглибити його.

3) Здатність усвідомлювати й поцінювати взаємозалежність людей і систем у глобальному світі

Це **вміння** педагога взаємодіяти з учасниками освітнього процесу з урахуванням культурних й особистісних відмінностей, застосовувати основні стратегії поведінки щодо захисту власних прав і прав здобувачів освіти.

У межах цієї компетенції вчитель має забезпечувати дотримання вимог щодо:

- **комунікації:** взаємодіяти, ураховуючи культурні й особистісні відмінності співрозмовників, принципи недискримінації та поваги до відмінностей, а також дотримуватись етики спілкування;
- **відповідальності і автономії:** використовувати стратегії попередження, подолання й трансформації конфліктів під час професійної діяльності й шукати рішення, які базуються на співпраці.

2.3. Компетентність педагогічного партнерства

Ця компетентність включає такі складові:

1) Здатність до суб'єкт-суб'єктної взаємодії із здобувачами освіти в освітньому процесі

Це **вміння** педагога застосовувати механізми реалізації суб'єкт-суб'єктних відносин між вчителем і учнем, застосовувати навички координації та стимулювання навчально-пізнавальної діяльності учнів, підтримувати їхнє прагнення до саморозвитку та розкривати їхні здібності і пізнавальні можливості.

У межах цієї компетенції вчитель має забезпечувати дотримання вимог щодо:

- **комунікації:** комунікувати з учнями на засадах суб'єкт-суб'єктної взаємодії;
- **відповідальності і автономії:** створювати можливості для рефлексії, самоконтролю й самореалізації здобувачів освіти в освітньому процесі, особистісному творенні власних цілей.

2) Здатність залучати батьків до освітнього процесу на засадах партнерства

Це **вміння** педагога визначати та реагувати на запити й очікування батьків щодо навчання дітей, залучати їх до участі в освітньому процесі.

У межах цієї компетенції вчитель має забезпечувати дотримання вимог щодо:

- **комунікації:** надавати консультативну та інформаційну підтримку батькам щодо навчання, виховання і розвитку їхніх дітей;
- **відповідальності і автономії:** співпрацювати з батьками як учасниками освітнього процесу та/чи членами команди психолого-педагогічного супроводу особи з ООП на засадах партнерства.

3) Здатність працювати в команді із залученими фахівцями для надання додаткової підтримки особам з особливими освітніми потребами

Це **вміння** педагога організовувати співпрацю із залученими фахівцями на основі принципів командної взаємодії у процесі розроблення та реалізації індивідуальної програми розвитку, індивідуального навчального плану для осіб із ООП (за потреби).

У межах цієї компетенції вчитель має забезпечувати дотримання вимог щодо:

- **комунікації:** проводити зустрічі, обговорювати з зацікавленими сторонами основні принципи й завдання командної взаємодії, окреслювати свої ролі й завдання;
- **відповідальності і автономії:** співпрацювати з асистентом учителя та іншими фахівцями на основі принципів командної взаємодії та з метою надання підтримки здобувачам освіти з ООП.

Трудова функція №3. Участь в організації безпечного та здорового освітнього середовища

Побудова безпечного та здорового освітнього середовища у новій українській школі є пріоритетним напрямом державної політики. Аби забезпечити права дітей на освіту й охорону здоров'я та сприяти реалізації їхнього потенціалу, вчитель має розвивати:

3.1. Інклюзивну компетентність

Ця компетентність включає такі складові:

1) Здатність створювати умови, які забезпечують функціонування інклюзивного освітнього середовища

Це **вміння** педагога використовувати інструменти забезпечення інклюзивного навчання в освітньому процесі, застосовувати принципи і стратегії універсального дизайну в сфері освіти й розумного пристосування.

У межах цієї компетенції вчитель має забезпечувати дотримання вимог щодо:

- **комунікації:** спілкуватись з учасниками освітнього процесу про важливість та інструменти створення інклюзивного освітнього середовища;
- **відповідальності і автономії:** обирати й застосовувати інструменти для інклюзивного навчання, принципи й стратегії універсального дизайну й розумного пристосування для забезпечення доступності освітнього середовища.

2) Здатність до педагогічної підтримки осіб з ООП

Це **вміння** педагога забезпечувати педагогічну підтримку осіб із ООП, здійснювати необхідні адаптації і модифікації в освітньому процесі відповідно до потреб учнів.

3) Здатність забезпечувати в освітньому середовищі і сприятливі умови для кожного учня з урахуванням вікових та інших індивідуальних особливостей

Це **вміння** педагога організовувати навчання, виховання і розвиток учнів із урахуванням їхніх потреб, здібностей і навчальних можливостей за допомогою матеріалів, пристроїв та обладнання.

У межах цієї компетенції вчитель має забезпечувати дотримання вимог щодо:

- **комунікації**: надавати інформацію учасникам освітнього процесу про сприятливі умови навчання для кожного учня, залежно від його індивідуальних потреб, можливостей, здібностей та інтересів;
- **відповідальності і автономії**: проектувати чи застосовувати самостійно створені матеріали, інші засоби навчання в освітньому середовищі з урахуванням індивідуальних потреб і здібностей кожного здобувача освіти, залучати їх і їхніх батьків до створення сприятливих умов в освітньому середовищі

3.2. Здоров'язбережувальну компетентність

Ця компетентність включає такі складові:

1) Здатність організовувати безпечне освітнє середовище, використовувати здоров'язбережувальні технології під час освітнього процесу

Це **вміння** педагога організовувати освітнє середовище з урахуванням правил безпеки життєдіяльності, санітарних правил охорони праці і норм, протиепідемічних правил та дій у надзвичайних ситуаціях. Також педагог має вживати заходів щодо запобігання та протидії булінгу, різним проявам насильства та дискримінації серед учнів та інших учасників освітнього процесу.

У межах цієї компетенції вчитель має забезпечувати дотримання вимог щодо:

- **комунікації**: взаємодіяти з усіма учасниками освітнього процесу для організації безпечного освітнього середовища;
- **відповідальності і автономії**: інтегрувати апробовані здоров'язбережувальні технології, засоби й ресурси в освітній процес, зокрема для запобігання та протидії насильству, булінгу (цькуванню).

2) Здатність здійснювати профілактично-просвітницьку роботу з учасниками освітнього процесу щодо безпеки життєдіяльності, санітарії та гігієни

Це **вміння** педагога проводити профілактичні заходи, спрямовані на збереження та зміцнення здоров'я учнів, забезпечувати дотримання ними вимог безпеки життєдіяльності, санітарії та гігієни й створювати умови для збереження їхнього психоемоційного здоров'я.

У межах цієї компетенції вчитель має забезпечувати дотримання вимог щодо:

- **комунікації**: проводити просвітницько-навчальні заходи щодо безпеки життєдіяльності, санітарії та гігієни;
- **відповідальності і автономії**: впроваджувати профілактично-просвітницькі програми і проекти, налагоджувати співпрацю з відповідними державними установами та громадськими організаціями щодо безпеки життєдіяльності, санітарії та гігієни.

3) Здатність формувати в здобувачів освіти культуру здорового й безпечного способу життя

Це **вміння** педагога використовувати методики, що зменшують вплив стресогенних факторів на здоров'я учнів, планувати освітній процес із урахуванням принципів здорового й безпечного способу життя, застосовувати методики й технології організації активного й безпечного дозвілля учнів і формувати навички здорового й безпечного способу життя.

У межах цієї компетенції вчитель має забезпечувати дотримання вимог щодо:

- **комунікації:** популяризувати серед учасників освітнього процесу культуру здорового й безпечного способу життя;
- **відповідальності і автономії:** використовувати оптимальні форми, засоби і стратегії формування культури здорового й безпечного способу життя, життєвих навичок для збереження фізичного та психоемоційного здоров'я учнів, заохочувати їх до здорового й безпечного способу життя.

4) Здатність підтримувати особисте фізичне та психоемоційне здоров'я під час професійної діяльності

Це **вміння** педагога дотримуватись у професійній діяльності санітарних правил і норм, правил поведінки в надзвичайних ситуаціях, здійснювати профілактичні заходи зі збереження особистого фізичного та психоемоційного здоров'я, використовувати методики зміцнення здоров'я та запобігання захворюванням.

У межах цієї компетенції вчитель має забезпечувати дотримання вимог щодо:

- **комунікації:** взаємодіяти з іншими колегами щодо підтримки особистого фізичного й психоемоційного здоров'я під час професійної діяльності;
- **відповідальності і автономії:** дотримуватись правил підтримки особистого фізичного та психоемоційного здоров'я під час професійної діяльності, заохочувати інших учасників освітнього процесу дотримуватися цих правил.

5) Здатність надавати домедичну допомогу учасникам освітнього процесу

Це **вміння** педагога надавати домедичну допомогу учасникам освітнього процесу (за потреби), виявляти ознаки погіршення фізичного, психоемоційного стану у них.

У межах цієї компетенції вчитель має забезпечувати дотримання вимог щодо:

- **комунікації:** взаємодіяти з учасниками освітнього процесу для надання домедичної допомоги відповідно до законодавства;
- **відповідальності і автономії:** надавати домедичну допомогу учасникам освітнього процесу у випадку погіршення самопочуття, отримання травм та в інших ситуаціях (за потреби).

Трудова функція №4. Проведення освітнього процесу

Вчитель є освітнім менеджером, який має реалізувати основні функції управління з відповідними комунікаціями і забезпечити ефективне та результативне навчання в класі. Для цього йому необхідні такі професійні якості:

4.1. Прогностична компетентність

Ця компетентність включає такі складові:

1) Здатність прогнозувати результати освітнього процесу

Це **вміння** педагога формулювати цілі освітнього процесу на основі прогностичних методів планування.

У межах цієї компетенції вчитель має забезпечувати дотримання вимог щодо:

- **комунікації:** залучати здобувачів освіти до спільного визначення цілей навчального заняття;
- **відповідальності і автономії:** брати відповідальність за планування й досягнення освітніх цілей, передбачених освітніми програмами.

2) Здатність планувати освітній процес

Це **вміння** педагога здійснювати різні види планування освітнього процесу на різних його етапах, планувати навчальні заняття на основі модельних навчальних програм та розробляти навчальні програми на їх основі (за потреби).

У межах цієї компетенції вчитель має забезпечувати дотримання вимог щодо:

- **комунікації:** взаємодіяти з учасниками освітнього процесу щодо визначення спільних підходів до планування та стосовно тем та очікуваних результатів навчання, співпрацювати в педагогічній спільноті для розроблення навчальних програм;
 - **відповідальності і автономії:** брати відповідальність за поінформованість учнів та їхніх батьків щодо навчальних тем та очікуваних результатів навчання та за зміст навчальних програм, які розробляє школа.
-

4.2. Організаційна компетентність

Ця компетентність включає такі складові:

1) Здатність організовувати процес навчання, виховання й розвитку здобувачів освіти

Це **вміння** педагога організовувати освітній процес відповідно до вимог законодавства.

У межах цієї компетенції вчитель має забезпечувати дотримання вимог щодо:

- **комунікації:** взаємодіяти з учасниками освітнього процесу щодо прийняття спільних рішень стосовно організації освітнього процесу в межах шкільної автономії;
- **відповідальності і автономії:** відповідально ставитися до прийняття спільних та особистих професійних рішень щодо педагогічної автономії.

2) Здатність організовувати різні види й форми навчальної та пізнавальної діяльності здобувачів освіти

Це **вміння** педагога організовувати навчальні заняття різних типів, застосовувати різні види й форми організації навчально-пізнавальної діяльності учнів і раціонально використовувати навчальний час.

У межах цієї компетенції вчитель має забезпечувати дотримання вимог щодо:

- **комунікації:** взаємодіяти з учасниками освітнього процесу для ефективного залучення учнів до різних форм навчальної та пізнавальної діяльності;
- **відповідальності і автономії:** відповідально ставитись до вибору форм навчальної та пізнавальної діяльності учнів й розподілу навчального часу.

3) Здатність організовувати осередки навчання, виховання й розвитку здобувачів освіти

Це **вміння** педагога розміщувати й використовувати дидактичні матеріали та обладнання в навчальному приміщенні, використовувати фізичний, інформаційний простір закладу освіти як освітній ресурс.

У межах цієї компетенції вчитель має забезпечувати дотримання вимог щодо:

- **комунікації:** інформувати та консультувати учасників освітнього процесу щодо змістового наповнення освітнього середовища;
 - **відповідальності і автономії:** моделювати освітнє середовище з урахуванням принципів універсального дизайну й розумного пристосування із залученням учасників освітнього процесу та інших заінтересованих сторін.
-

4.3. Оцінювально-аналітична компетентність

Ця компетентність включає такі складові:

1) Здатність здійснювати оцінювання результатів навчання учнів

Це **вміння** педагога застосовувати до різних видів оцінювання відповідну методику та шкалу, використовувати різні форми оцінювання результатів навчання учнів, дотримуватись визначених законодавством критеріїв оцінювання та розробляти критерії оцінювання різних видів навчальної діяльності, визначати й фіксувати результати навчання.

У межах цієї компетенції вчитель має забезпечувати дотримання вимог щодо:

- **комунікації:** роз'яснювати учасникам освітнього процесу роль оцінювання в навчальному поступі та його процедури, взаємодіяти з ними щодо планування освітньої траєкторії;
- **відповідальності і автономії:** здійснювати оцінювання учнів на основі об'єктивності, прозорості, поваги, відповідальності, справедливості, індивідуального характеру оцінювання. Відповідально ставитися до розроблення критеріїв оцінювання учнів, формувати їхнє відповідальне ставлення до свого навчання через залучення до спільного розроблення критеріїв оцінювання окремих видів діяльності. Розділяти відповідальність з учнями та їхніми батьками щодо подальшого прогресу в навчанні

2) Здатність аналізувати результати навчання здобувачів освіти

Це **вміння** педагога розвивати в учнів вміння здійснювати самотивацію до навчання, аналіз, рефлексію навчальної діяльності та її результативності.

У межах цієї компетенції вчитель має забезпечувати дотримання вимог щодо:

- **комунікації:** забезпечувати зворотний зв'язок з учнями щодо сприйняття, розуміння й засвоєння ними навчального матеріалу;
- **відповідальності і автономії:** відповідально ставитись до формулювання й способу надання зворотного зв'язку учням та їхнім батькам.

3) Здатність формувати спроможність у здобувачів освіти до самооцінювання і взаємооцінювання результатів навчання

Це **вміння** педагога розвивати в учнів навичку здійснювати самооцінювання і взаємооцінювання результатів навчання.

У межах цієї компетенції вчитель має забезпечувати дотримання вимог щодо:

- **комунікації:** взаємодіяти з учнями, надавати рекомендації щодо здійснення само- і взаємооцінювання;
- **відповідальності і автономії:** відповідально ставитися до формування спроможності учнів до само- і взаємооцінювання, запобігати суб'єктивізації під час взаємооцінювання.

Трудова функція №5. Безперервний професійний розвиток

Для успішного виконання цієї трудової функції потрібні така професійна якість, як здатність до навчання впродовж життя. Вона включає такі складові:

- **Здатність здійснювати власний професійний розвиток, надавати та отримувати підтримку від колег.** Це вміння педагога визначати потреби та планувати особистий професійний розвиток, обирати суб'єкта освітньої діяльності й ресурси для професійного розвитку, брати участь у діяльності професійних спільнот та здійснювати рефлексію щодо педагогічної діяльності.
- **Здатність до інноваційної діяльності.** Це вміння педагога застосовувати наукові методи пізнання, використовувати інформацію щодо освітніх інновацій та інтегрувати інновації у власну педагогічну практику.

У межах цієї компетенції вчитель має забезпечувати дотримання вимог щодо:

- **комунікації:** взаємодіяти з колегами в професійних спільнотах з питань професійного розвитку;
- **відповідальності і автономії:** виявляти самостійність, професійність, академічну доброчесність, надання пріоритетності розвитку нових ідей або процесів у передових контекстах професійної діяльності.